

URZĄD STATYSTYCZNY W WARSZAWIE
ul. 1 Sierpnia 21, 02-134 Warszawa

Informacja sygnalna

Data opracowania 16.08.2011 r.

Kontakt: e-mail: sekretariatUSWAW@stat.gov.pl
tel. 22 464 23 15, 22 464 23 12
faks 22 846 76 67

Internet: www.stat.gov.pl/warsz

DZIAŁALNOŚĆ PLACÓWEK OPIEKUŃCZO-WYCHOWAWCZYCH, RODZIN ZASTĘPCZYCH I STACJONARNYCH ZAKŁADÓW POMOCY SPOŁECZNEJ W WOJEWÓDZTWIE MAZOWIECKIM W 2010 R.

Przy publikowaniu danych Urzędu Statystycznego prosimy o podanie źródła.

Źródłem informacji wykorzystanych do opracowania były wyniki badań prowadzonych przez Główny Urząd Statystyczny na formularzach:

- PS-01 - sprawozdanie placówki opiekuńczo-wychowawczej,
- PS-02 - sprawozdanie rodzin zastępczych,
- PS-03 - sprawozdanie zakładu stacjonarnego pomocy społecznej.

Ze względu na elektroniczną technikę przetwarzania danych w niektórych przypadkach sumy składników mogą nieznacznie różnić się od podanych wielkości „ogółem”.

* * *

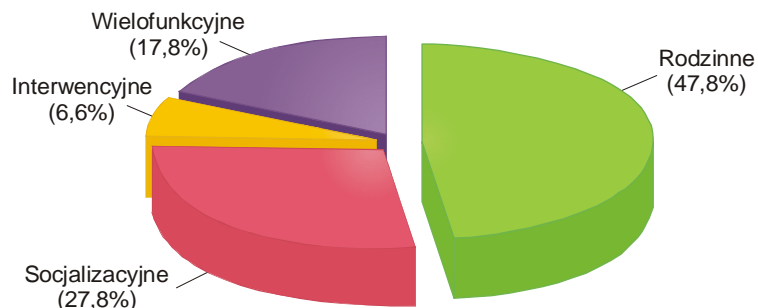
PLACÓWKI OPIEKUŃCZO-WYCHOWAWCZE

Placówki opiekuńczo-wychowawcze oraz rodziny zastępcze sprawują opiekę nad dziećmi i młodzieżą pozbawioną całkowicie lub częściowo opieki ze strony rodziny naturalnej.

Według stanu w dniu 31 XII 2010 r. na terenie województwa mazowieckiego funkcjonowały 352 placówki wsparcia dziennego oraz 90 placówek całodobowych, w tym: 43 placówki rodzinne, 25 socjalizacyjnych, 6 interwencyjnych. Ponadto działało 16 placówek wielofunkcyjnych całodobowych, łączących działania socjalizacyjne, interwencyjne oraz realizujących działania przewidziane dla placówki wsparcia dziennego.

Struktura całodobowych placówek opiekuńczo-wychowawczych w 2010 r.

Stan w dniu 31 XII

Placówki całodobowe najczęściej prowadzone były przez miasta na prawach powiatu (43 placówki, tj. 47,8%) oraz samorząd powiatowy (34 placówki, tj. 37,8%). W placówkach wsparcia dziennego głównym organem prowadzącym były stowarzyszenia (147 placówek, tj. 41,8%) oraz samorząd gminny (118 placówek, tj. 33,5%).

Tabl. 1. **Placówki opiekuńczo-wychowawcze według typów placówek**
Stan w dniu 31 XII

Wyszczególnienie	Placówki	Miejsca	Wychowankowie
Placówki całodobowe 2009	87	2223	2256
2010	90	2144	2143
Socjalizacyjne.....	25	800	796
Rodzinne.....	43	358	336
Interwencyjne.....	6	164	192
Wielofunkcyjne.....	16	822	819
Placówki wsparcia dziennego 2009	354	12844	11414
2010	352	12828	10982
Opiekuńcze.....	318	11354	9615
Specjalistyczne.....	34	1474	1367

Liczba placówek całodobowych w ostatnim roku wzrosła, natomiast liczba miejsc w tych placówkach zmniejszyła się. Powodem spadku liczby miejsc było prawdopodobnie dostosowanie do standardów określających, że w placówce jednocześnie nie powinno przebywać więcej niż 30 dzieci.¹ Na dostosowanie się do wymaganego standardu placówki miały czas do końca grudnia 2010 r., stąd liczba miejsc w placówkach całodobowych w ciągu roku zmniejszyła się o 3,6%.

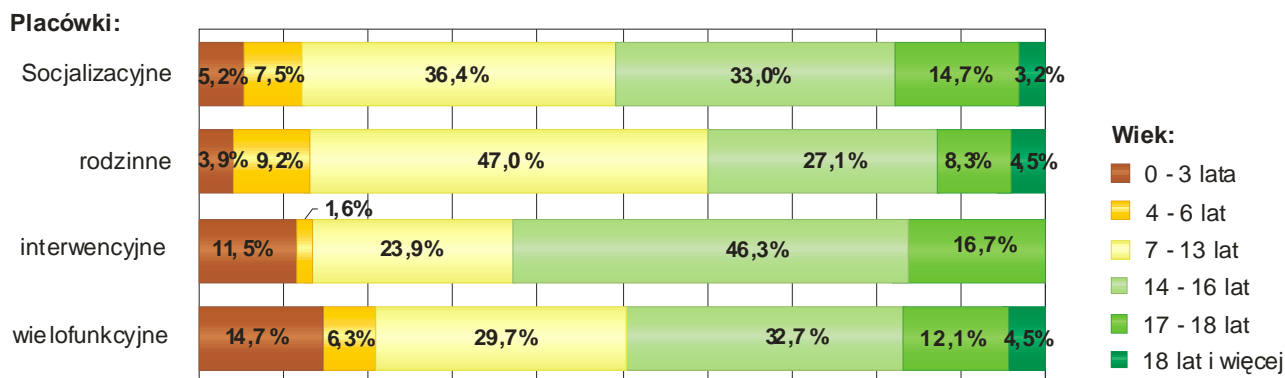
Odnotowany spadek liczby miejsc w placówkach całodobowych wpłynął bezpośrednio na spadek liczby wychowanków. W 2010 r. liczba wychowanków była niższa o 5,0% w stosunku do 2009 r. Najwięcej wychowanków zostało objętych opieką w placówkach wielofunkcyjnych (819 osób, tj. 38,2%) oraz socjalizacyjnych (796 osób, tj. 37,1%).

Wśród 2143 wychowanków placówek całodobowych więcej było chłopców (1121) niż dziewcząt (1022), a najliczniejszą grupę stanowili wychowankowie w wieku 7-13 lat (737 osób, tj. 34,4%). Liczną zbiorowość tworzyły też osoby w wieku 14-16 lat (711 osób, tj. 32,2%). Dzieci najmłodsze do 3 lat włącznie, stanowiły 9,1% ogółu wychowanków (196 osób) i w większości (120 dzieci) umieszczone były w placówkach wielofunkcyjnych (14,7% mieszkańców tych placówek). Najmniej wychowanków placówek całodobowych stanowiły osoby pełnoletnie kontynuujące naukę (77 osób). Osoby te przebywały w większości w placówkach wielofunkcyjnych (48,1%).

¹ Liczbę miejsc w placówkach opiekuńczo-wychowawczych określa się zgodnie z przepisem art. 154 ust. 7a ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2009 r., Nr 175, poz. 1362, z późn. zm.)

**Struktura wychowanków całodobowych placówek opiekuńczo-wychowawczych
według wieku i typu placówki w 2010 r.**

Stan w dniu 31 XII

W całodobowych placówkach opiekuńczo-wychowawczych opieką objęto 112 osób przewlekle chorych i 161 osób niepełnosprawnych. Największy udział przewlekle chorych i niepełnosprawnych odnotowano w placówkach wielofunkcyjnych: odpowiednio - 55,4% i 44,7%. Na podstawie orzeczenia sądu przyjęto 1779 osób, które w większości trafiły do placówek wielofunkcyjnych, gdzie stanowiły 95,8% wszystkich podopiecznych. Spośród wszystkich wychowanków placówek całodobowych 19,4% stanowiły półsieroty, a 2,8% sieroty.

Dzieci i młodzież umieszczone po raz pierwszy w placówkach opiekuńczo-wychowawczych stanowiły 58,5% ogółu wychowanków (1254 osoby). W placówkach wielofunkcyjnych udział tych osób w ogólnej liczbie podopiecznych wyniósł 80,6%, w socjalizacyjnych – 41,0%, w interwencyjnych – 88,5%, a w rodzinnych – 29,2%.

W ciągu ostatnich kilku lat zmniejszyła się zarówno liczba wychowanków umieszczonych po raz pierwszy, jak i wychowanków przebywających powyżej 3 miesięcy w placówkach interwencyjnych. W stosunku do ubiegłego roku liczba wychowanków umieszczonych po raz pierwszy zmalała o 16,7% (z 1506 osób w 2009 r. do 1254 osób w 2010 r.), natomiast wśród osób przebywających w placówkach interwencyjnych powyżej 3 miesięcy spadek wyniósł 1,3% (z 453 osób w 2009 r. do 447 osób w 2010 r.).

W ciągu roku 1266 wychowanków w wieku do 18 lat opuściło z różnych powodów całodobowe placówki opiekuńczo-wychowawcze. Najliczniejszą grupę stanowili podopieczni (423 wychowanków), którzy powrócili do rodziny naturalnej. Do innych placówek opiekuńczo-wychowawczych trafiło 418 wychowanków, 159 zostało umieszczonych w rodzinach adopcyjnych, a 96 w rodzinach zastępczych. W przypadku placówek rodzinnych 32,4% wychowanków trafiło do rodziny adopcyjnej, tyle samo powróciło do rodziny naturalnej. Z placówek socjalizacyjnych i wielofunkcyjnych najwięcej wychowanków powróciło do rodziny naturalnej – odpowiednio 45,5% i 37,5%, a w przypadku placówek interwencyjnych do innych placówek opiekuńczo-wychowawczych – 52,0%.

Całodobowe placówki opiekuńczo-wychowawcze w ciągu roku opuściło również 219 osób w wieku powyżej 18 lat. Spośród nich 109 powróciło do rodziny naturalnej, a 76 założyło własne gospodarstwo domowe.

Na terenie województwa mazowieckiego działały także placówki świadczące opiekę dzienną, w których w ciągu 2010 roku przebywało 10982 wychowanków. Większość podopiecznych (87,6%) korzystała ze wsparcia w placówkach opiekuńczych. Placówki dzienne swoją opieką objęły 672 osoby

niepełnosprawne, przy czym ponad połowa z nich (453 osoby) korzystała z pomocy placówek specjalistycznych.

Placówki opiekuńczo-wychowawcze w swojej działalności wspierane są pracą wolontariuszy. W 2010 roku we wszystkich typach placówek na terenie województwa mazowieckiego pomoc taką świadczyło 1221 osób, z czego 934 wolontariuszy pracowało w placówkach wsparcia dziennego, a 287 w placówkach całodobowych. W ciągu ostatniego roku liczba wolontariuszy zwiększyła się o 7,1% wśród wolontariuszy pracujących w placówkach całodobowych, oraz o 4,2% wśród wolontariuszy w placówkach wsparcia dziennego. Wzrost liczby wolontariuszy w ostatnim roku, po wcześniejszych spadkach, daje nadzieję na wzrost aktywności wolontariackiej, zwłaszcza w 2011 r., który został ustanowiony Europejskim Rokiem Wolontariatu.

RODZINY ZASTĘPCZE

W końcu 2010 roku na terenie województwa mazowieckiego funkcjonowało 4012 rodzin zastępczych zapewniających na określony czas opiekę i wychowanie dzieciom pozbawionym całkowicie lub częściowo opieki rodzicielskiej. W porównaniu ze stanem sprzed roku liczba rodzin zmniejszyła się o 100 (o 2,4%), a spadek ten dotyczył głównie rodzin spokrewnionych z dzieckiem (o 108 rodzin, tj. 3,1%).

Dla 2438 rodzin organem prowadzącym był samorząd powiatowy, a dla 1574 miasto na prawach powiatu.

Tabl. 2. **Rodziny zastępcze i dzieci w rodzinach zastępczych według typu rodziny**
Stan w dniu 31 XII

Wyszczególnienie	Rodziny zastępcze	W tym na wsi	Dzieci w rodzinach zastępczych ^a	W tym w wieku 0-3 lata
OGÓŁEM 2009	4112	1193	5723	426
2010	4012	1218	5523	379
Spokrewnione z dzieckiem.....	3381	987	4385	251
Niespokrewnione z dzieckiem	512	174	673	47
Zawodowe niespokrewnione z dzieckiem	119	57	465	81
wielodzietne.....	63	39	301	25
specjalistyczne.....	16	4	27	1
o charakterze pogotowia rodzinnego.....	40	14	137	55

a Dzieci do lat 18.

Funkcję rodziny zastępczej pełniły 2082 małżeństwa i 1930 osób samotnych. Rodziny, do których przyjęto jedno dziecko stanowiły 74,9%, dwoje – 17,7%, troje – 4,8%, czworo i więcej dzieci – 2,6%. Większość stanowiły rodziny spokrewnione z dzieckiem (84,3% ogółu), w których wychowywało się 79,4% ogółu dzieci umieszczonych w rodzinach zastępczych.

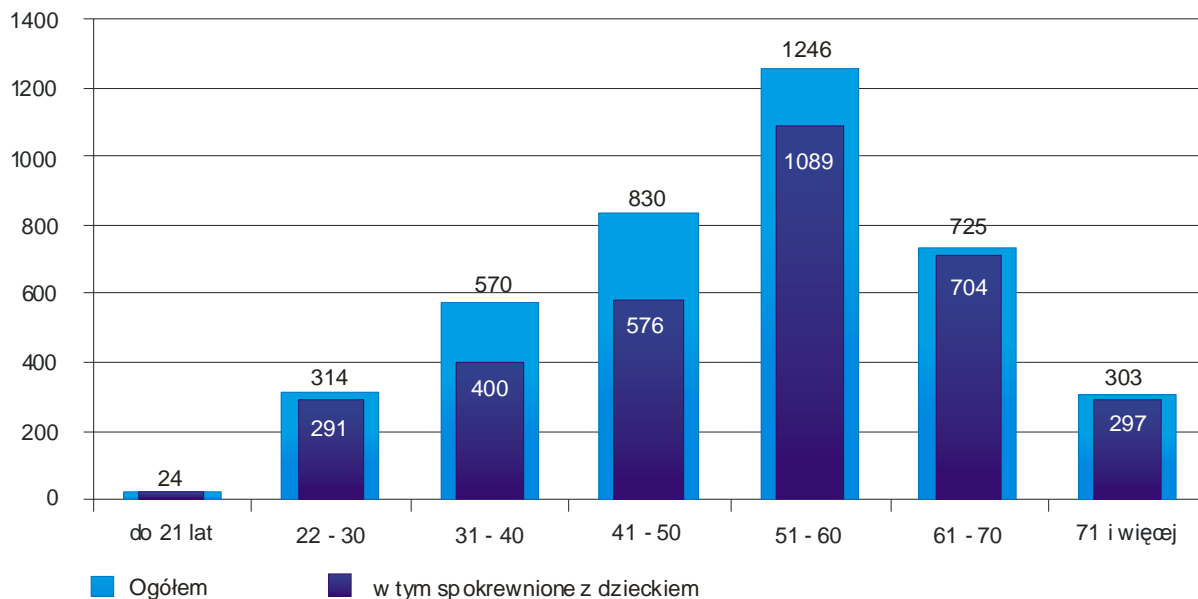
W końcu grudnia 2010 r. w rodzinach zastępczych przebywało 5845 podopiecznych, w tym 5523 dzieci do lat 18, wśród których dziewczęta stanowiły 49,1% (2711 osób).

W zbiorowości dzieci niepełnoletnich objętych opieką znajdowało się 517 osób posiadających orzeczenie o niepełnosprawności i 394 sieroty. Dzieci umieszczone po raz pierwszy w rodzinie zastępczej stanowiły 15,9% ogółu. Największy odsetek dzieci wśród wychowanków niepełnoletnich stanowiły osoby

w wieku 7-13 lat oraz 14-18 lat (odpowiednio 42,0% i 39,3%). Dzieci w wieku 4-6 lat stanowiły 11,8%, a w wieku 3 lata i mniej – 6,9%.

Rodziny zastępcze według wieku osoby pełniącej funkcję rodziny zastępczej w 2010 r.

Stan w dniu 31 XII

W rodzinach zastępczych pozostawało 322 dzieci (o 17,5% więcej niż w roku ubiegłym), które w omawianym roku osiągnęły pełnoletność, w tym 287 (89,1% ogółu) w rodzinach spokrewnionych z dzieckiem. Grupę tę tworzyły głównie osoby nieusamodzielnione, spośród których 317 (98,4%) kontynuowało naukę.

W 2010 roku rodziny zastępcze opuściło 418 dzieci w wieku poniżej 18 lat (o 4,5% więcej niż w 2009 r.), w tym: 168 powróciło do rodziny naturalnej, 91 trafiło do innej rodziny zastępczej, 67 przekazano do adopcji, a 62 skierowano do placówek opiekuńczo-wychowawczych. Rodziny zastępcze opuściło również 259 młodych osób, które w 2010 roku ukończyły 18 lat. Spośród nich 66 usamodzielniało się, w tym 54 założyło własne gospodarstwo domowe, a 6 powróciło do rodziny naturalnej lub krewnych.

STACJONARNE ZAKŁADY POMOCY SPOŁECZNEJ

W województwie mazowieckim w końcu 2010 roku działalność w zakresie stacjonarnej pomocy społecznej prowadziło 215 zakładów oraz 3 filie. Z ogólnej liczby zakładów 47,9% stanowiły domy pomocy społecznej, 28,8% placówki interwencyjne oraz 23,3% domy dla matek, noclegownie, schroniska, domy dla bezdomnych. Stacjonarne zakłady pomocy społecznej (łącznie z filiami) dysponowały 14548 miejscami, ich liczba wzrosła w ciągu roku o 218 miejsc (1,5%). Wciąż największą ilość miejsc (9628, tj. 66,2% ogółu) posiadały domy pomocy społecznej.

Tabl. 3. **Stacjonarne zakłady pomocy społecznej**
Stan w dniu 31 XII

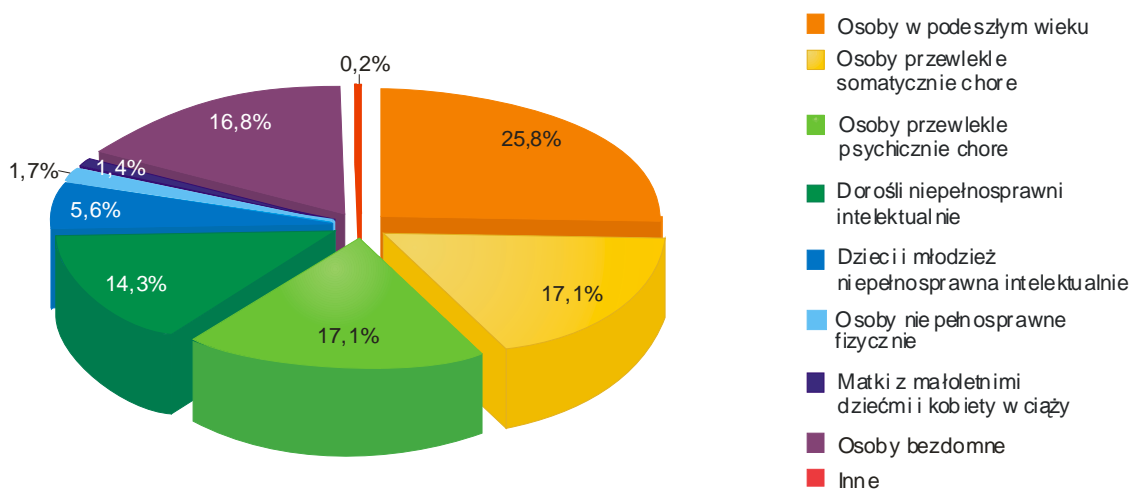
Wyszczególnienie	Placówki (bez filii)	Miejsca ^a	Mieszkańcy ^a
O G Ó Ł E M 2009	199	14330	13684
2010	215	14548	14125
Domy pomocy społecznej	103	9628	9464
Placówki interwencyjne.....	62	2189	2067
Schroniska lub domy dla bezdomnych.....	28	1858	1809
Domy dla matek	11	235	190
Noclegownie	6	577	562
Pozostałe	5	61	33

^a Łącznie z filiami.

Według stanu w końcu roku we wszystkich zakładach przebywało 14125 pensjonariuszy, w tym tylko niewielki odsetek (2,2%) stanowiły osoby poniżej 18 roku życia. Najwięcej mieszkańców (67,0%) przebywało w domach pomocy społecznej.

**Struktura mieszkańców zakładów stacjonarnych pomocy społecznej
według grup mieszkańców w 2010 r.**

Stan w dniu 31 XII

Większość przebywających w stacjonarnych zakładach pomocy społecznej to osoby z różnego rodzaju schorzeniami, dlatego zdecydowana większość placówek przystosowuje swoje budynki do potrzeb osób niepełnosprawnych. Najczęstszym udogodnieniem są pochylnie, podjazdy i platformy, posiadało je 140 placówek, a także windy, którymi dysponowało 107 placówek. Jednak wciąż aż 40 placówek (18,6% ogółu) nie posiadało żadnych udogodnień.

Większość mieszkańców stacjonarnych zakładów pomocy społecznej (78,0%) przynajmniej w części uczestniczyła w finansowaniu swego pobytu, pokrywając koszty z dochodów własnych, np. z emerytury, renty, renty socjalnej, zasiłku stałego. Dotyczy to szczególnie mieszkańców domów pomocy społecznej (95,2% ogółu pensjonariuszy).

Na umieszczenie w stacjonarnych zakładach pomocy społecznej oczekiwało 908 osób. Najwięcej pensjonariuszy oczekiwało na miejsce w domach pomocy społecznej – 83,3% ogółu oczekujących.

Opiekę nad pensjonariuszami placówek w końcu 2010 roku sprawowało 7726 osób, tj. 6,4% więcej niż w poprzednim roku. W domach pomocy społecznej pracowało 6661 osób (86,2% całego personelu). Personel medyczny liczył 62 lekarzy.

Najwięcej zakładów stacjonarnych pomocy społecznej działało na terenie m.st. Warszawy (51 placówek, z czego najwięcej w dzielnicy Wola – 11 i Wawer – 8 placówek), a także w podregionie warszawskim wschodnim (49 placówek) – tu głównie w powiatach: wołomińskim (15), nowodworskim i otwockim (po 10). W pozostałych podregionach dużą liczbę placówek stacjonarnej pomocy społecznej odnotowano w powiatach: warszawskim zachodnim (15 placówek), piaseczyńskim (11) oraz plockim i m. Radom (po 7 placówek).

Powiaty województwa mazowieckiego charakteryzowały się także znacznym zróżnicowaniem pod względem liczby miejsc w zakładach stacjonarnych pomocy społecznej w relacji do liczby mieszkańców.

Miejsca w zakładach stacjonarnych pomocy społecznej na 10 tys. ludności według powiatów w 2010 r.

Stan w dniu 31 XII

